DOMSTOLENS DOM
AF 25. MAJ 1971[1]

Gabrielle Defrenne
mod Belgien
(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Belgiens Conseil d'Etat)

»Lige løn«

Sag 80/70

Sammendrag

EØF's socialpolitik — mandlige og kvindelige arbejdstagere - løn — begreb — ydelser under den sociale sikring — alderspension — lovmæssige ordninger — udelukkelse — forskelsbehandling (EØF-traktatens artikel 119)

Begrebet løn omfatter ikke, som det er defineret i artikel 119, de socialsikringsordninger eller -ydelser, som direkte er reguleret ved lov, således at der ikke foreligger nogen overenskomst inden for den pågældende virksomhed eller erhvervsgren, og som obligatorisk finder anvendelse på almindelige grupper af arbejdstagere, eller inden for rammerne af et sådant lovmæssigt og almindeligt system særlig angår visse grupper af arbejdstagere.

Dette gælder navnlig de ordninger med alderspension, som sikrer arbejdstagerne ydelser fra et lovmæssigt system, der finansieres af arbejdstagere, arbejdsgivere og eventuelt det offentlige i et omfang, som i mindre grad følger af ansættelsesforholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere end af socialpolitiske overvejelser. Den arbejdsgiveren påhvilende andel i finansieringen af sådanne systemer udgør ikke en direkte eller indirekte betaling til arbejdstageren; denne modtager de ved lov fastsatte ydelser, alene fordi han opfylder lovens betingelser for tildeling heraf.

Diskriminerende forhold, som måtte følge af anvendelsen af et sådant system, er ikke omfattet af kravene i traktatens artikel 119.

I sag 80/70

angående en anmodning indgivet til Domstolen i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Belgiens Conseil d'Etat for i en sag, der verserer for nævnte ret mellem

1 — Processprog: Fransk.

GABRIELE DEFRENNE, forhenværende flystewardesse i Société anonyme belge de navigation aérienne Sabena, Bruxelles,

og

KONGERIGET BELGIEN, repræsenteret af socialministeren,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende EØF-traktatens artikel 119 sammenholdt med kongelig anordning (arrêté royal) af 3. november 1969 om fastsættelse af de særlige regler for stiftelsen af pensionsrettigheder for den civile luftfarts flyvende personale samt de særlige gennemførelsesbestemmelser for kongelig anordning nr. 50 af 24. oktober 1967 om arbejdstageres alders- og efterladtepension,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene A. M. Donner og A. Trabucchi, dommerne R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (referererende) og H. Kutscher,

generaladvokat: A. Dutheillet de Lamothe
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Præmisser

1. Ved dom af 4. december 1970, indgået til Domstolens justitskontor den 11. december s.å., har Belgiens Conseil d'Etat i medfør af artikel 177 i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab stillet Domstolen tre spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 119 om gennemførelsen af princippet om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdstagere for samme arbejde.

Vedrørende det første spørgsmål

2. Det første spørgsmål til Domstolen er, om »den alderspension, som tildeles i henhold til den sociale sikring, der finansieres ved bidrag fra arbejdstagerne og arbejdsgiverne samt ved statstilskud, er en ydelse, som arbejdstageren som følge af arbejdsforholdet indirekte modtager fra arbejdsgiveren«.

3. Det fremgår af forelæggelsesdommen, at dette spørgsmål er rejst under en tvist om gyldigheden af den belgiske kongelige anordning (arrêté royal) af 3. november 1969 om alderspension for den civile luftfarts flyvende personale — udstedt inden for rammerne af den almindelige ordning for alders- og efterladtepensioner til arbejdstagere — og navnlig af en bestemmelse i denne anordning om udelukkelse af flystewardesserne fra den pågældende ordning;

4. ifølge sagsøgerinden i hovedsagen (herefter benævnt sagsøgerinden) strider udelukkelsen mod det i artikel 119 formulerede lighedsprincip, idet pensionsretten udgør en del af »lønnen«, som denne defineres i artikel 119, stk. 2 i kraft af at være en ydelse, der betales indirekte af arbejdsgiveren.

5. I medfør af EØF-traktatens artikel 119, stk. 1 er medlemsstaterne forpligtet til at gennemføre princippet om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde;

6. i bestemmelsens stykke 2 udstrækkes begrebet løn til samtlige ydelser, som arbejdstageren som følge af arbejdsforholdet modtager fra arbejdsgiveren, eventuelt indirekte, i penge eller naturalier;

7. selv om fordele med karakter af ydelser under den sociale sikring herefter ikke principielt kan udelukkes fra begrebet løn, ses dette begreb, som det er defineret i artikel 119, imidlertid ikke at kunne omfatte de socialsikringsordninger eller -ydelser, navnlig alderspension, som direkte er reguleret ved lov, således at der ikke foreligger nogen overenskomst inden for den pågældende virksomhed eller erhvervsgren, og som obligatorisk finder anvendelse på almindelige grupper af arbejdstagere;

8. de pågældende ordninger sikrer nemlig arbejdstageren ydelser fra et lovmæssigt system, der finansieres af arbejdstagere, arbejdsgivere og eventuelt det offentlige i et omfang, som i mindre grad følger af ansættelsesforholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager end af socialpolitiske overvejelser;

9. den arbejdsgiverne påhvilende andel i finansieringen af sådanne systemer udgør følgelig ikke en direkte eller indirekte betaling til arbejdstageren;

10. sidstnævnte modtager i øvrigt normalt de ved lov fastsatte ydelser, ikke som følge af arbejdsgiverbidraget men alene fordi han opfylder lovens betingelser for tildeling af ydelsen;

11. ovenstående kendetegner også de særordninger, der inden for rammerne af det lovmæssige og almindelige socialsikringssystem særligt angår visse arbejdstagergrupper;

12. det må således konstateres, at diskriminerende forhold, som måtte følge af anvendelsen af et sådant system, ikke er omfattet af kravene i traktatens artikel 119.

13. Det følger af ovenstående, at en alderspension, der er indført inden for rammerne af en lovmæssig ordning for social sikring, ikke er en ydelse, som arbejdstageren som følge af arbejdsforholdet modtager indirekte fra arbejdsgiveren i den i artikel 119 forudsatte betydning.

Vedrørende det andet og tredje spørgsmål

14. Det andet spørgsmål er, om der i de bestemmelser, arbejdstageren er omfattet af, lovligt kan »fastsættes en forskellig aldersgrænse for mandlige og kvindelige ansatte blandt den civile luftfarts kabinepersonale«;

15. ved det tredje spørgsmål søges det desuden klarlagt, om flystewardesserne og flyassistenterne udfører »samme arbejde«.

16. Som følge af svaret på det første spørgsmål er de øvrige spørgsmål blevet uden genstand.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Belgiens Conseil d'Etat — afdelingen for forvaltningssager, tredje kammer — ved kendelse af 4. december 1970, for ret:

1. **En alderspension, der er indført inden for rammerne af en lovmæssig ordning for social sikring, er ikke en ydelse, som arbejdstageren som følge af arbejdsforholdet modtager indirekte fra arbejdsgiveren i den i artikel 119 forudsatte betydning.**

2. **Det er ikke påkrævet at træffe afgørelse vedrørende de øvrige spørgsmål.**

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 25. maj 1971.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident